

УДК 811.161.2'06'373

ВИЯВ СПЕЦИФІКИ УКРАЇНСЬКОГО СЛОВОТВОРУ В НОВИХ ПОХІДНИХ ІМЕННИКАХ

Лариса Кислюк

*Інститут української мови НАН України,
вул. М. Грушевського, 4, 01001 Київ, Україна,
тел.: (044) 279 20 37*

Досліджено проблему підтримання типологічних особливостей сучасної української мови в період її активного оновлення. Використано висновки І.І. Ковалика про характерні особливості української мови на словотвірному рівні, систематизовані за іменниковими словотвірними типами. Розглянуто, як своєрідні особливості українського іменникового словотвору виявляються на матеріалі нової похідної лексики, не засвідченої словниками літературної мови. Проаналізовано іменниково-новотвори й оказіоналізми, утворені за непродуктивними й малопродуктивними периферійними словотвірними типами в текстах публіцистичного та художнього стилів.

Виявлено, що типологічні особливості українського іменникового словотвору в сучасній мовній практиці підтримувани передусім за рахунок авторського оказіонального словотворення. Це підтверджують новотвори словотвірних типів із суфіксами **-інь**, **-ань**, **-в(о)**. Доведено наявність тенденції активізації найменувань осіб в українській мові на прикладі словотвірних типів із суфіксами **-ин(я)/-кин(я)**, **-ен(я)т/-он(я)т**, **-ач**, **-енк(о)**. За результатами спостережень зроблено висновок про збереження характерних особливостей української мови на словотвірному рівні в сучасний період.

Ключові слова: словотвір, словотвірний тип, новотвір, оказіоналізм.

І. І. Ковалик є фундатором української дериватології та української дериватологічної школи. Його праці в галузі словотвору знають і шанують вчені-славісти. І, що найважливіше, ідеї й праці професора І. І. Ковалика не лише не втрачають актуальності в наш час, а й привертають увагу сучасних дослідників як недостатньо осмислені лінгвістами, як такі, що відкривають перспективи подальших досліджень, зокрема, у теоретичній дериватології [6], типології слов'янських мов, словотворенні у синхронії [1], [7]. Проблеми лінгводиNAMIKИ у сучасній мовній практиці, зумовлені передусім процесами глобалізації, є предметом дослідження дериватологів різних слов'янських мов [5], [24]. Українська мова перебуває нині у стані оновлення своїх ресурсів, активного творення нових номінацій на потреби суспільства й, серед іншого, перед викликами розхитування мовної норми, зумовленими впливом англійської мови на сучасну словотвірну номінацію [2].

Чи зберігає українська мова типологічні особливості українського словотвору в сучасний період, для якого характерні вплив англійської мови, активізація мовної гри й оказіонального словотворення, розмивання стилєвих меж, орозмовлення літературної мови? Відповісти на це питання можна, лише маючи фундаментальні дослідження, в яких окреслені характерні особливості української мови на словотвірному рівні. Такими є передусім докторська дисертація І. І. Ковалика „Вопросы словообразования имён существительных восточнославянских языков в сравнении с другими славянскими языками” [9] та праця „Своєрідні особливості іменникового словотвору української мови” 1965 року, у доступна завдяки виданню „Вибраних праць” І. І. Ковалика у двох частинах:

„Вчення про словотвір” [10] та „Питання українського і слов’янського мовознавства” [11], упорядкованих колективами вчених Львівського національного університету імені Івана Франка та Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника до 100-річного ювілею мовознавця.

Про вклад ученого в розроблення методики порівняльного аналізу слов’янського словотвору, зокрема про обґрунтування вибору словотвірного типу як одиниці такого порівняльного дослідження, писав В.Грещук [4, с.18], [3, с.7]. Ідеї й висновки І.І.Ковалика, зроблені на багатому фактичному матеріалі, допомагають поглянути на проблему типологічної стійкості української мови на прикладі словотворення іменників у контексті сучасної активної словотвірної діяльності.

Своєрідні особливості іменникового словотвору, на які звертали увагу Л.А.Булаховський, С.П.Самійленко, автор зводить до двох груп: словотвірні типи (далі – СТ), властиві лише українській мові, та словотвірні типи, які трапляються також в інших слов’янських мовах. Важливим висновком ученого є спостереження, що своєрідні СТ є периферійними в системі сучасного українського словотвору: малопродуктивними або непродуктивними. Загалом, І.І.Ковалик аналізує 20 словотвірних типів, із них 5 СТ є оригінальними українськими, непродуктивними: із суфіксами **-ош(і)**, **-інь**, **-еп(а)**, **-омах(а)**, **-енк(о)**; а ще 15 СТ із суфіксами **-ук/-юк/-чук**, **-ань**, **-в(а)**, **-в(о)/-тв(о)**, **-ур(а)/-юр(а)**, **-ул(я)**, **-инн(я)/-овинн(я)**, **-алн(о)/-ил(ь)н(о)**, **-ільник/-ільниц(я)**, **-ччин(а)/-щин(а)**, **-(тель)к(а)**, **-ин(я)/-кин(я)**, **-ен(я)г/-он(я)т**, **-уг(а)/-юг(а)**, **-ач**, **-еч(а)/-неч(а)**, ***-ьје** відображають характерні особливості українського іменникового словотвору, „мовно-географічне поширення яких сягає на інші мовні території” слов’ян [10, с.400]. Саме ці словотвірні типи з урахуванням їхнього статусу малопродуктивних/непродуктивних у системі українського словотвору стали об’єктом аналізу на матеріалі нової похідної лексики (новотворів), яка не кодифікована академічними словниками літературної мови (бо є новою, розмовною або оказіональною), але функціонує у мовній практиці (у текстах публіцистичного та художнього стилю). Віднайдення новотворів, які би належали до вказаних словотвірних типів, вказує, що, незважаючи на активні процеси глобалізації й англізації, мовна система на словотвірному рівні зберігає свої типологічні особливості. Матеріалом для виявлення новотворів названих СТ у мовній практиці стали серії словників „Лексико-словотвірні інновації” [14], [14], [16], [17], [18] (5 словників, далі відповідно – Н-3, Н-6, Н-7, Н-14, Н-16); „Українська індивідуально-авторська неографія” [19], [21], [22] (3 словники, далі відповідно – Вип. 3 – Вок-3, Вип. 4 – Вок-4, Вип. 6 – Вок-6), дослідницький комп’ютерний фонд інновацій Інституту української мови НАН України (понад 20 тис. інновацій, далі – КФІ), індекс нових слів до монографії Н.Ф.Клименко, Є.А.Карпіловської, Л.П.Кислюк „Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі” [8] (далі – ДП), словопоказчик „Нові слова” до монографії О.А.Стишова „Українська лексика кінця ХХ століття” [23] (далі – Ст). Для зіставлення з літературною мовою використано реєстр інверсійного Граматичного словника української літературної мови [13], а для верифікації новотворів – корпус текстів української мови, розміщений на лінгвістичному порталі MOVA.info (mova.info/corpus.aspx).

Виявлено порівняно небагато новотворів, належних до малопродуктивних і непродуктивних словотвірних типів. Відрізняються кількісні та якісні показники новотворів публіцистичного і художнього стилів. Новотвори публіцистичного стилю відображають колективну мовну практику (узус), тоді як новотвори художнього стилю завжди мають автора, тобто належать до індивідуальної мовної практики (ідіолекту). І.І.Ковалик писав, що „елементи історичного розвитку мови появляються в першу чергу в

її індивідуально-мовних процесах і явищах, що, очевидно, так чи інакше впливає на зміни в напрямі гармонійного об'єднання відмінного із спільним у певну системну мовну єдність" [10, с. 381]. На аналізованому матеріалі „індивідуально-мовні процеси" є стрижнем, який підтримує типологічні особливості сучасного словотворення української мови.

Серед обмеженої групи 5 непродуктивних словотвірних типів, які не виходять за межі української мовної території, не до всіх СТ виявлено новотвори, а виявлені є майже всі неузальними авторськими оказіоналізмами художнього стилю.

1. Малопродуктивний СТ на позначення абстрактних понять за моделлю V/A+**-ощ(і)** поповнився новотворами: *вольнощі* (КФІ), *квазівартоці*, *вартоці* (Н-14), *складноці* (Ст). Цих прикладів не фіксують словники, лише тексти. Пояснити відсутність лексем у словниках можна наданням переваги більше поширеному варіанту на **-ість**, адже дериватологи вважають „специфічною рисою українського словотвору функціонування з тим самим лексико-словотвірним значенням утворень" з суфіксами **-ість/-ощі** (*гордість – гордоці*) [20, с. 72-73]. Л. А. Булаховський форми на **-ощі** вважав вторинними. Такі паралелі є свідченням специфіки українського словотвору, на що звертає увагу й І. І. Ковалик називаючи інші унікальні, наявні лише в українській мові „паралельні синонімічні відмінникові утворення з суфіксами **-няк/-ина** на означення масиву однорідних дерев" (*дубняк – дубина*) [10, с. 398]. Зокрема, лексему *складноці* О.А. Стишов характеризує як актуалізовану, зауважуючи, що „традиція вживання таких лексем у колах освіченої західної української інтелігенції фактично не переривалася" [23, с. 92]. Корпус української мови *мова.info* показує на матеріалі текстів підкорпусу художньої прози тяглість вживання лексеми *складноці* у творах письменників П. Загребельного, О. Гончара, В. Малика, Р. Самбука, Л. Денисенко, Л. Дереша, Т. Прохаська (загалом 12 авторів) та в текстах наукового підкорпусу (53 приклади вживання).

2. Непродуктивний СТ зі значенням абстрактних просторових понять за моделлю A+**-інь** поповнився оказіональними утвореннями з поезій М. Вінграновського: *бринінь*, *вітровінь*, *нешелестінь* (Вок-3). Для них характерним є те, що твірною основою виступає не прикметник, а дієслово, чи словосполучення з дієсловом (*бринить*, *вітер віє*, *не шелестить*).

3. Емоційно-оцінні назви непродуктивних СТ за моделями N+**-ен(а)** та N+**-омах(а)** не мають новотворів. Знайдено лише приклад використання похідного у М. Драй-Хмари *діва-дурена* (Вок-6).

4. Патронімічні назви синів за моделлю N+**-енк(о)**. Цей непродуктивний словотвірний тип представлений у системі українських прізвищ. Мотиватором виступає переважно назва батька за професією (*гончаренко*, *коваленко*), хоч СТ має і загальне модифікаційне значення недорослості, пор. приклади І. І. Ковалика *Лисенко*, *безбатченко* [10, с. 392], наявний у СУМ *безхатченко*. У прикладах *безбатченко*, *безхатченко* твірною основою є сполучення прикметника без із Р. в. одн. іменника, як і в новотворі *безсотченко* (Н-16). „Усі деривати цього типу як загальні назви архаїчні" [20, с. 100], однак маємо 17 новотворів з суфіксом **-енк(о)**. Цей суфікс не лише є ознакою українських прізвищ, а й загалом ідентифікує українця, про що свідчать новотвори Ю. Шевельова *Енко* (Н-3), М. Вінграновського *енко-енко-венко* (Вок-6). Про субстантивізацію цього суфікса як означення особи писала Є. А. Карпіловська [8, с. 57]. Авторські оказіональні новотвори свідчать про активне використання словотвірної моделі, в якій варіюється мотиватор, що вже не виражає назву за професією, а є, як правило, характеристикою людини, до того ж, з негативно-експресивною конотацією, тобто „нормативним зразком означення осіб з таким базисом не відповідають виразники ономасіологічної ознаки" [8, с. 57]. Пор.: у П. Тичини

злиденко (Вок-6), в О. Гончара *військоменко* (подає Н. М. Сологуб у словопоказчику до його творів та Є. А. Карпіловська [8, с. 57]; новотвори з наголосом на корені трапилися в авторів з Рівного: М. Пшеничного *батийченко*, в Ю. Берези *Недоуменко, Недоученко* (Вок-6), у М. Матіос *багатомовченко, натякальченко* (Н-6); Є. А. Карпіловська наводить приклади з „Короткого словника жаргонної лексики української мови” Л. Ставицької (2003) жаргонізми *готовченко* з текстів Є. Пашковського (ДП), але *роговенко* (ДП), а також Р. Корогодського: *гнучкошиєнко* (ДП), з „Тлумачно-словотвірного словника okazіоналізмів” Ж. В. Колоїз (2003): *чоботищенко, бийкувалденко, крутизалізенко, хапайклищенко* (ДП). Останні приклади нагадують зразки утворення козацьких прізвищ, які з часом ставали прізвищами. Тут працює словотвірна модель за аналогією, засвідчуючи зміни в СТ, які стають активною тенденцією в сучасній мовній практиці.

15 непродуктивних і малопродуктивних словотвірних типів виявляють характерні особливості українського іменникового словотвору, мовно-географічне поширення яких сягає на інші мовні території слов'ян. За кількісним наповненням новотворами їх можна поділити на три групи. Кількісний критерій залежить від обсягу та збалансованості аналізованого матеріалу, проте виявляє тенденції активізації окремих СТ, які півстоліття тому вважали непродуктивними.

1. Перша група охоплює два СТ, до яких не виявлено новотворів.

Непродуктивний СТ за моделлю N+-в(а) позначає збірні назви людей, тварин, предметів, переважно з негативними конотаціями, поширений в інших слов'янських мовах. Ці утворення належать до розмовних, у текстах не трапилися.

Своєрідними українськими утвореннями є СТ не позначення назв держаків різних приладь за моделлю N+-алн(о)/-ил(ь)н(о), відомий ще з давньоукраїнських письмових пам'яток. Як відмічає І. І. Ковалик, такі назви трапляються дуже рідко в білоруській мові та у російських діалектах. Зважаючи, що цей СТ формують лексеми зі специфічним лексичним значенням, які функціонують передусім в усному діалектному мовленні, сучасні тексти не подають новотворів.

2. Дотична до першої група із семи СТ, де виявлено 1-3 авторські okazіональні новотвори.

Непродуктивний СТ зі значенням 'носій ознаки' за моделлю N/A+-ань Л. А. Булаховський та І. І. Ковалик називали певною мірою характерним для української мови, зауважуючи, що такі утворення є в словацькій мові та в діалектах чеської. Виявлено авторський okazіональний новотвір М. Вінграновського *гнівань* (Вок-3), який, вірогідно, мотивований дієслівною, а не прикметниковою основою.

Непродуктивний СТ на позначення віддієслівних збірних назв зі значенням наслідку дії V+-в(о)/-тв(о) є своєрідним українським, оскільки трапляється дуже рідко лише в білоруській мові [10, с. 391]. Серед новотворів представлений авторським okazіоналізмом М. Вінграновського *мрійво* (Вок-3).

Непродуктивний СТ емоційно-оцінних назв за моделлю N+-ур(а)/-юр(а) споріднений з російською мовою. Виявлено новотвір *бардацюра* (Н-7).

Непродуктивний СТ, споріднений з російською мовою, позначає емоційні утворення за моделлю N+-ул(я). До нього можна віднести новотвір Л. Костенко *багруля* (Вок-3) та *бігуля* (Н-6),

Модифікаційні назви жінок на-к(а), утворені від чоловічого роду на -тель, І. І. Ковалик називає своєрідними для української, білоруської та ще деяких слов'янських мов порівняно з російською, оскільки в російській їм відповідають еквіваленти на -ниц(а)

[10, с. 397]. Не зафіксованими у словниках прикладами на аналізованому матеріалі виявилися: *гонителька* (СТ), *екс-приятелька* (КФІ).

СТ за моделлю N(A)+-уг(а)/-юг(а) поєднує у назвах осіб семантику збільшеності з негативною оцінкою. Цей СТ непродуктивний, має обмежене число іменників у східнослов'янських мовах. Виявлено новотвори *байкерюга* (КФІ), *егоїстюга* (Н-14), *шовінюга* (Н-6) з іншомовними твірними основами.

Абстрактні назви стану або процесу N/V+-еч(а)/-неч(а), які трапляються ще в білоруській мові, представлені прикладами: *гуркотнеча* в І. Світличного (Вок-3), *водотеча* (КФІ), відсутніми в сучасних академічних словниках, хоч наявними в «Словарі української мови» Б. Грінченка, в «Словарі російсько-українському» М. Уманця, А. Спілки, що є ознакою збереження тяглості їх вживання в текстах.

3. Група із п'яти СТ з наповненням по 4-20 новотворів.

Непродуктивний СТ за моделлю N+-ук/-юк/-чук має загальне модифікаційне значення недорослості, а також, як наголошує І. І. Ковалик, тільки в українській і білоруській мовах позначає синів за професією батьків, підмайстрів, підлітків, прізвища; мотиватори позначають особу за професією, титулом, званням, національністю. Серед новотворів є оказіональні: *п'ячуж* (ДП), *лідерчук* (ДП, Н-3), *рабчук* (ДП), *українчук* (ДП), *хамеліончук* в І. Калинця (Вок-4), *гітлерчук* (Н-16).

Непродуктивний СТ на позначення збірних назв бадилля різних рослин, за моделлю N+-инн(я)/-овинн(я) споріднений з білоруською мовою, але там використовується рідко. У текстах виявлено не зафіксовані в словниках *травиння* (Н-6), *рослиння* (Н-6), *огудиння-натиння* (Н-7), а також збірні назви, не пов'язані з бадиллям рослин: *кросвординня* (Н-14), *пташиння* (Н-16).

Назви особи як виконавця дії V+-ільник/-ільниц(я) представляють своєрідні українські утворення, яких у сучасній українській мові, як зазначав І. І. Ковалик, є дуже мало. За допомогою пошуку в Google можливих віддіслівних похідних назв осіб виявлено не зафіксовані словниками назви професій *голільник*, *клеїльник*, а ще *солільник*.

Непродуктивний СТ на позначення територіальних назв N+-ччин(а)/-щин(а), мотивованих власними назвами – топонімами, функціонує лише в українській та білоруській мовах, а в російській мові – на означення українських і білоруських земель. У сучасних публіцистичних текстах цей СТ виявився активізованим у таких утвореннях: *Прудентопільщина* (Прудентопіль – місто в Бразилії) (Н-16), *Чикагщина* (від Чикаго) (Н-16), *алабамщина* (штат Алабама) (Н-3), виявлено також авторські оказіоналізми на позначення територій, утворених від власних назв: *Фейсбуччина* (територія Фейсбуку) в Ю. Винничука (Н-16), *Азаровщина*, *Клюївщина* (вигадані місцевості, де правлять Азаров, Клюєв) у В. Міняйла (Н-7), *гетьманщина-незайманщина* в І. Калинця (Вок-4).

СТ з рефлексцією давнього суфікса *-ъје на позначення збірних назв, сукупності однорідних предметів І. І. Ковалик називає характерним для української та білоруської мов. Дослідники називають цей СТ, утворений за моделлю N+-ј(а), малопродуктивним [20, с. 115]. Виявлено 12 новотворів: *оболоччя*, *оцвіття*, *павіття*, *пруття-гілля* (В. Стус), *празілля* (І. Калинець), *верболоззя* (М. Вінграновський), *п'ятивисся*, *п'ятисмертя*, *різносправ'я*, *різнострав'я* (Н-14), *щедроголося* (Н-6), *інозвуччя* (Н-3), *малюкартиння* (КФІ), *інтернет-паутиння* (КФІ), *безвимір'я* (Н-7), *беззарплаття* (Н), *безквартир'я* (Н), *безгаззя* (Н-14), *безрим'я* (Н-7).

4. Група із трьох СТ з наповненням по 30-70 новотворів.

Модифікаційні назви жінок, зокрема дружини за моделлю N+-инн(я)/-кинн(я) позначені як непродуктивний СТ у сучасній мові [20, с. 98]. І. І. Ковалик зауважує, що ці

назви властиві українській мові разом із чеською, словацькою й південнослов'янськими мовами на противагу російській та білоруській. Очевидно, на непродуктивність СТ у радянські часи впливала кваліфікація їх як ненормативних передусім в офіційно-діловому стилі, що залишається й дотепер. Але чинники позамовні (активність жінок у житті сучасного суспільства) та мовні (тенденція націоналізації/автохтонізації) спричинили активізацію СТ (як і взагалі творення моцйних назв), внаслідок чого виявлено 65 новотворів за різними джерелами, які становлять найчисленнішу групу новотворів. Серед них є назви жінок за професією, які не лише поширені в мовній практиці, а й мають шанси увійти до словників: *біологиня, видавчиня, геологиня, мисткиня, плавчиня, продавчиня, психологиня, філологиня* та ін. (Вок-6, КФІ, Н-7, Н-16); а є виразно оказіональні: *знавчиня* (Н-16), *книгиня* (письменниця) (Н-16), *нащадкиня* (Н-7), *тезкиня* (Н-6) тощо. Відмітною особливістю новотворів цієї групи є те, що майже всі новотвори виявлені в текстах публіцистичного стилю, що свідчить про поширеність їх в узусі.

Іменники зі значенням недорослості за моделлю N+**ен(я)т/-он(я)т**, які називають малят тварин, дітей (мотиватори – назви осіб) за національністю, фахом, соціальним статусом і пестливі назви, „виразно зближують українську мову з білоруською проти російської й інших слов'янських мов”, „яким відповідають сучасні російські форми на **-ёнок**” [10, с. 393]. „Ці типи дериватів відзначаються продуктивністю” [20, с. 100]. Виявлено 62 новотвори за різними джерелами, які становлять другу за кількістю групу. Більшість серед новотворів – авторські оказіоналізми: М. Вінграновського *сніженя, сосеня, яблунятко, стеженятко, зоренятко, хмаренятко, небенятко* та ін.; І. Калинця *дивеня, дримоня, спаня, туманя*; М. Рильського *чемберленя*, М. Йогансена *чоловіченя*, В. Стуса *невиннятко*, В. Недоступа *міліцієня*, І. Жиленко *хамєня*, П. Ребра *лошеня* (дитина лоха), І. Муратова *хіпеня*. Приклади з публіцистичних текстів: *олігархєня, бомжєня* (КФІ), *ворожєня, трампєня* (Н-16), *путєня* (Н-14), *бандючєня, вождєня, гетьманєня* (Н-6).

Віддієслівний СТ на позначення виконавця дії за моделлю V+**ач** „ширше використовується в українській мові, ніж в інших східнослов'янських”, де найчастіше використовують **-щик, -шчык** [10, с. 396]. Л. О. Родніна зауважує, що „деривати цього типу, утворені від дієслів доконаного виду (*відвідач, заспівач, ошукач, підслухач* та ін.), є одним зі специфічних явищ українського словотвору, хоч і трапляються порівняно рідко” [20, с. 59]. Порівняно продуктивний СТ продовжує поповнюватися переважно оказіональними новотворами з публіцистичних текстів, яких виявлено 33 за різними джерелами: *апелювач, вимагач, вислугач, збувач, рекомендувач* (Ст), *потягоспиняч, розгризач* (Н-16), *оготівковувач, розчовпувач* (Н-14), *зливач, сміхач, страхач* (Н-3) тощо.

Аналіз показує, що найвищу активність серед своєрідних українських словотвірних типів, які вважали непродуктивними або малопродуктивними, виявляють СТ на позначення назв осіб. Спостерігаємо тенденцію активізації найменувань назв осіб в українській мові. Активність СТ з суфіксами **-ин(я)/-кин(я), -ен(я)т/-он(я)т, -ач, -єнк(о)** зростає переважно за рахунок оказіональних новотворів.

Типологічні особливості українського словотвору, засвідчені в непродуктивних та малопродуктивних периферійних словотвірних типах, у сучасній мовній практиці підтримувані передусім за рахунок авторського оказіонального словотворення, тобто в „індивідуально-мовних процесах і явищах”. Це виявляють СТ з суфіксами **-инь, -ань, -в(о)**, які трапилися на аналізованому матеріалі лише у новотворах М. Вінграновського та **-єп(а)** у М. Драй-Хмари. Письменники залишаються хранителями своєрідності української мови.

Відбуваються певні модифікації словотвірних типів за рахунок видозміни ономасіологічної ознаки в оказіональних новотворах.

Результати спостережень за процесами словотворення сучасної української мови виявляють, що характерні особливості української мови на словотвірному рівні не лише зберігають, а й активізують носії мови в індивідуальній та колективній мовній практиці, попри побоювання фахівців незворотних змін у структурі мови й втрати нею свого „обличчя”. Названі українськими мовознавцями, зокрема І. І. Коваликом, своєрідні відмінності українського словотвору іменників дають надійне підґрунтя для подальших досліджень сучасного стану української мови та перспектив її розвитку.

1. *Бачкур Р.* Причини творення нових слів в інтерпретації Івана Ковалика / Р. Бачкур // Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Філологія. Випуск XV-XVIII, Івано-Франківськ, 2007. – С. 16-19.
2. *Городенська К. Г.* Нові явища та процеси в українському словотворенні: динаміка чи деструкція словотвірних норм? / К. Г. Городенська // Українська мова. – 2013. – № 2(46). – С. 3-12.
3. *Грещук В.* Внесок Івана Ковалика в українське і слов'янське мовознавство / В. Грещук // Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Філологія. Випуск XV-XVIII, Івано-Франківськ, 2007. – С. 3-11.
4. *Грещук В.* Дериватологічна концепція Івана Ковалика / В. Грещук // Ковалик І. Вчення про словотвір. Вибрані праці. / Упорядник та автор передмови В. Грещук. – Івано-Франківськ – Львів: Місто НВ, 2007. – С. 6-20.
5. Динаміка та стабільність лексичних і словотвірних систем слов'янських мов. Тематичний блок. XIV Міжнародний з'їзд славістів. 10.09. – 16.09. 2008, Охрид, Республіка Македонія. – Київ, 2008. – 127 с.
6. *Карпіловська Є.* Системна теорія словотвору І. І. Ковалика та мовна динаміка / Є. Карпіловська // Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Філологія. Випуск XV-XVIII, Івано-Франківськ, 2007. – С. 11-13.
7. *Кислюк Л. П.* Підходи до вивчення семантики похідного слова: українська дериватологічна школа в порівнянні з іншими слов'янськими // Swetlana Mengel (Hg.): Slavische Wortbildung im Vergleich. Theoretische und pragmatische Aspekte. LIT-Verlag Dr. W Hopf, Berlin, 2014 (Slavica Varia Halensia, Bd. 12). – S. 47-59.
8. *Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П.* Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: Монографія. – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2008. – 336 с.
9. *Ковалик І. І.* Вопросы словообразования имён существительных восточнославянских языков в сравнении с другими славянскими языками : автореф. дисс. д-ра филол. наук / Ковалик Иван Иванович. Львов, 1961. – 48 с.
10. *Ковалик І.* Вчення про словотвір. Вибрані праці. / Іван Ковалик / Упорядник та автор передмови В. Грещук. – Івано-Франківськ – Львів: Місто НВ, 2007. – 404 с.
11. *Ковалик І.* Питання українського і слов'янського мовознавства. – Вибрані праці. – Частина II / Іван Ковалик / Упорядник З. Терлак. – Львів – Івано-Франківськ, 2008. – 496 с.
12. *Ковалик І.* Своєрідні особливості іменникового словотвору української мови / Іван Ковалик // Вчення про словотвір. Вибрані праці. / Упорядник та автор передмови В. Грещук. – Івано-Франківськ – Львів: Місто НВ, 2007. – С. 381-400.
13. *Критська В. І., Недозим Т. І., Орлова Л. В., Пуздирева Т. К., Романюк Ю. В.* Граматичний словник української літературної мови. Словозміна: Близько 140 000 слів / Відп. ред. Н. Ф. Клименко. – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2001. – 760 с.
14. *Лексико-словотвірні інновації (2007): Словник / К. Коротич, С. Лук'яненко, А. Нелоба та ін.; За ред. А. Нелоби. – Харків: ХІФТ, 2009. – 172 с.*

15. *Нелюба А.* Лексико-словотвірні інновації (1983-2003). – X., 2004. – 136 с.
16. *Нелюба А., Нелюба С.* Лексико-словотвірні інновації (2004-2006): Словник. – Харків: Майдан, 2007. – 144 с.
17. *Нелюба А., Редько Є.* Лексико-словотвірні інновації (2014). Словник / Загальна редакція А. Нелюби. – Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2015. – 220 с.
18. *Нелюба А., Редько Є.* Лексико-словотвірні інновації (2015-2016). Словник / Загальна редакція А. Нелюби. – Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2017. – 204 с.
19. Неологічні назви осіб у сучасних слов'янських мовах. Монографія. / Вокальчук Г. М., Архангельська А. М., Стишов О. А., Маслова Ю. П., Максимчук В. В. – Рівне – Оломоуць: Вид-во НаУ „Острозька академія”, 2011 (Лексикографічна серія „Українська індивідуально-авторська неографія”. Вип. 6).
20. *Родніна Л. О.* Суфіксальний словотвір іменників / Л. О. Родніна // Словотвір сучасної української літературної мови. – Київ: Наук. думка, 1979. – С. 57-118.
21. Словотворчість шістдесятників. Василь Стус. Ігор Калинець. Іван Світличний. Григорій Чубай: [збірник наукових праць; відп. ред. Г.М.Вокальчук]. – Острог: Видавництво НаУ „Острозька академія”, 2010. – 492 с. (Лексикографічна серія „Українська індивідуально-авторська неографія”. Вип. 4).
22. Словотворчість шістдесятників. Ліна Костенко. Микола Вінграновський: Збірник наукових праць; відп. ред. Г.М.Вокальчук. – Острог: Видавництво НаУ „Острозька академія”, 2010. – 178 с. (Лексикографічна серія „Українська індивідуально-авторська неографія”. Вип. 3).
23. *Стишов О. А.* Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації). – Київ: Пугач. – 2005. – 388 с.
24. Творба речи и њени ресурси у словенским језицима. Зборник радова се четрнаесте међународне научне конференције Комимије за творбу речи при Међународном комитету слависта. – Србија, Београд: Филолошки факултет универзитета у Београду, 2012. – 772 с.

*Стаття надійшла до редколегії 0. 05. 2017
доопрацьована 12. 07. 2017
прийнята до друку 25. 08. 2017*

SPECIFICS OF UKRAINIAN WORD-FORMATION IN THE NEW DERIVATIVES NOUNS

Larysa Kyslyuk

*Institute of the Ukrainian language of NAS of Ukraine,
st. Grushevskiy, 4, 01001 Kyiv, Ukraine
tel.: (044) 279 20 37*

The article deals with the problem of maintaining the typological features of Modern Ukrainian during its active update. Used conclusions of I. Kovalyk about the characteristics of word-formation nouns, which he systematized by word-creative types. Considered, how unique features of word-formation of Ukrainian noun are implemented on new original material which is not certified in dictionaries of Ukrainian literary language. Analysis of new coinages and occasionalismes, formed by peripheral non-productive and unproductive derivational types of texts journalistic and artistic styles.

Revealed that the typological features of nominal word-formation in modern Ukrainian practice are supported mainly by individual occasional word-creation of writers. This is confirmed new coinages of word-formational types with suffixes **-и́нь, -а́нь, -в(о)**. There is a tendency to increase the number of names of people on the example of the derivational types with suffixes **-ни(я)/-кни(я), -ен(я)т/-он(я)т, -ач, -енк(о)**. In the result of observations concluded about preserve the typological features of the Ukrainian word-formation level in modern times.

Key words: word-formation, derivational type, new coinages, occasionalism.